

Examen VMBO-GL en TL

2014

tijdvak 2
dinsdag 17 juni
13.30 - 15.30 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een kleurenbijlage.

Dit examen bestaat uit 42 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 71 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Hoog te paard

Bij Trafalgar Square, een plein in Londen, staat het ruitersstandbeeld van koning Charles I. Het materiaal is brons.

Dit beeld zie je op afbeelding 1 en 2.

- 2p **1** Ruitersstandbeelden staan meestal op hoge sokkels.
→ Geef twee redenen om ruitersstandbeelden op hoge sokkels te plaatsen.
- 2p **2** *Bekijk afbeelding 1 en 2.*
De koning van het ruitersstandbeeld straalt macht uit.
→ Noem twee kenmerken van de **koning** waardoor hij macht uitstraalt.
- 2p **3** Het paard van het ruitersstandbeeld straalt kracht uit.
→ Noem twee kenmerken van het **paard** waardoor het kracht uitstraalt.

Op Trafalgar Square staan nog vier andere sokkels.

Op drie van die sokkels staan standbeelden van Engelse koningen en generaals.

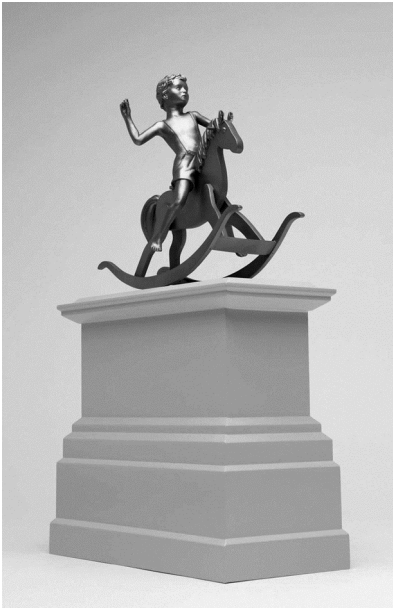
Op de vierde sokkel wordt regelmatig een nieuw beeld geplaatst. Een wedstrijd bepaalt welk beeld dat zal zijn.

Op afbeelding 3 en 4 zie je het bronzen beeld dat er van februari 2012 tot april 2013 stond.

Het is een ontwerp van de kunstenaars Michael Elmgreen en Ingar Dragset.

Op figuur 1 zie je het schaalmodel dat zij voor deze wedstrijd indienden.

figuur 1

hoogte - inclusief sokkel - ongeveer 55 cm

- 1p **4** *Bekijk afbeelding 3, 4 en figuur 1.*
Bij een ontwerpwedstrijd is een schaalmodel belangrijk.
→ Leg uit waarom bij een wedstrijd een schaalmodel voor de **kunstenaars zelf** belangrijk is.
- 1p **5** Leg uit waarom bij deze wedstrijd het schaalmodel voor de **jury** belangrijk was.

Het beeld op afbeelding 3 en 4 staat tussen beelden die verwijzen naar macht, zoals bijvoorbeeld van het beeld dat je ziet op afbeelding 1 en 2.

- 2p **6** *Vergelijk afbeelding 2 en 4.*
De ruiters in beide beelden vertonen onderling verschillen.
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waarin de **ruiters** verschillen. Betrek in beide antwoorden beide beelden.
- 2p **7** *Vergelijk afbeelding 2 en 4.*
Ook de paarden in beide beelden verschillen onderling.
→ Noem twee verschillen tussen de **paarden**. Betrek in beide antwoorden beide beelden.
- 1p **8** *Vergelijk afbeelding 1 en 3.*
Naast verschillen vertonen beide beelden ook overeenkomsten.
→ Geef een voorbeeld van een van deze overeenkomsten.

- 1p 9 *Vergelijk afbeelding 1 en 2 met 3 en 4.*
Het beeld op afbeelding 1 en 2 verheerlijkt de macht, het beeld op afbeelding 3 en 4 stelt de verheerlijking van de jeugd voor.
→ Geef een argument voor deze bewering.
- 2p 10 *Bekijk afbeelding 1, 2, 3 en 4.*
In vergelijking met het beeld op afbeelding 1 en 2 ontroert het beeld op afbeelding 3 en 4 veel toeschouwers.
→ Noem twee kenmerken waardoor het beeld op afbeelding 3 en 4 mensen kan ontroeren.

Er is veel maatschappelijke discussie over het feit dat er op de vierde sokkel regelmatig een nieuw beeld wordt geplaatst.

- 2p 11 Geef twee argumenten **voor** het plaatsen van steeds nieuwe beelden op de vierde sokkel.
- 1p 12 Geef een argument **tegen** het plaatsen van steeds nieuwe beelden op de vierde sokkel.

Eer en Glorie

De Sint Pieter in Rome is het belangrijkste katholieke kerkgebouw ter wereld.

Op afbeelding 5 zie je een luchtfoto van deze kerk met het plein ervoor.

Opdrachtgever voor de bouw was een paus. Een paus is het hoofd van de katholieke kerk. Deze paus vond het belangrijk dat de kerk een indrukwekkend gebouw zou worden. De architect paste daarom een aantal klassieke elementen toe.

- 3p 13 *Bekijk afbeelding 5.*
→ Geef drie voorbeelden van **klassieke bouwelementen** van deze kerk.
- 1p 14 *Bekijk afbeelding 5.*
Het plein ervoor wordt aan weerszijden begrensd door boogvormige zuilenrijen.
→ Noem een effect dat door deze boogvormige zuilenrijen bij de bezoekers ontstaat.

Op afbeelding 6 en 7 zie je een gedeelte van het weelderige interieur van de Sint Pieter.

- 2p 15 *Bekijk afbeelding 6 en 7.*
→ Noem twee kenmerken van het interieur waardoor het weelderig is.

Op afbeelding 6 en 7 zie je het baldakijn dat zich onder de koepel bevindt. Een baldakijn is een overkapping van een belangrijke persoon of een belangrijk voorwerp. Onder dit baldakijn bevindt zich het graf van Petrus. Petrus wordt gezien als de eerste paus.

- 2p 16 *Bekijk afbeelding 6 en 7.*
Het baldakijn heeft zowel architecturale als sculpturale kenmerken.
→ Geef twee voorbeelden van elementen die verwijzen naar **architectuur**.
- 2p 17 Geef twee voorbeelden van elementen die verwijzen naar **sculptuur**.
- 3p 18 *Bekijk afbeelding 6 en 7.*
Het baldakijn vormt een eerbetoon aan Petrus.
→ Noem van dit baldakijn drie aspecten van de **vormgeving** waardoor het een eerbetoon is en geef bij elk aspect een korte toelichting.
- 1p 19 *Bekijk afbeelding 6 en 7.*
De vormgeving van het baldakijn is
A asymmetrisch.
B dynamisch.
C statisch.

Het baldakijn en de koepel verwijzen naar de hemel.

- 1p 20 *Bekijk afbeelding 6 en 7.*
→ Leg uit hoe het baldakijn in combinatie met de koepel naar de hemel verwijst.

De katholieke kerk heeft de vormgeving van het plein en van het interieur en het exterieur van de kerk gekozen om gelovigen voor zich te winnen.

- 1p 21 *Bekijk afbeelding 5, 6 en 7.*
→ Ben je van mening dat de vormgeving bijdraagt aan het doel van de kerk gelovigen voor zich te winnen?

King of Pop

Michael Jackson was vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw een wereldberoemde popzanger. Hij overleed in 2009.

In 1982 verscheen van hem *Thriller*, een belangrijk muziekalbum.

Aan de Amerikaanse pop-art kunstenaar Andy Warhol werd gevraagd een portret van Michael Jackson te maken voor de voorkant van het tijdschrift TIME.

Net als Michael Jackson was ook Andy Warhol beroemd.

Als uitgangspunt voor deze opdracht koos Warhol de foto die je ziet op afbeelding 8.

Het (werk)proces van Warhol resulteerde niet in één werk, maar in zes verschillende.

Deze zes werken zie je op afbeelding 9a, 9b, 9c, 9d, 9e en 9f.

- 1p 22 *Bekijk afbeelding 8.*
Michael Jackson maakt een ontspannen indruk.
→ Noem een kenmerk die bijdraagt aan de **ontspannen indruk**.
- 1p 23 *Bekijk de zes werken op afbeelding 9a, 9b, 9c, 9d, 9e en 9f.*
In deze werken onderzocht Warhol vooral de
A aspecten van de voorstelling.
B beeldende aspecten.
- 1p 24 *Vergelijk afbeelding 8 en afbeelding 9a.*
In vergelijking met de foto op afbeelding 8 is het werk op afbeelding 9a vereenvoudigd.
→ Noem van afbeelding 9a een aspect van de **voorstelling** waaraan je deze vereenvoudiging kunt zien.
- 2p 25 Leg aan de hand van de beeldende aspecten **licht** en **kleur** uit hoe deze aspecten de vereenvoudiging van de voorstelling versterken.

Uit de zes werken koos het tijdschrift TIME het werk op afbeelding 9a voor de voorkant van een nummer met een artikel over Michael Jackson. Deze voorkant zie je op afbeelding 10.

Elk nummer van TIME heeft een voorkant met een rood kader; de naam TIME staat altijd boven aan de pagina.

- 1p 26 *Bekijk afbeelding 9a, 9b, 9c, 9d, 9e, 9f en 10.*
→ Geef het argument dat de redactie gehad kan hebben om het werk op afbeelding 9a als voorkant van dit nummer te kiezen.
- 2p 27 *Vergelijk afbeelding 9a en 10.*
→ Noem twee bewerkingen die de grafisch vormgever moest verrichten om met afbeelding 9a de voorkant te maken.
- 2p 28 Omdat TIME verwachtte dat dit nummer snel uitverkocht zou zijn, werd besloten om méér exemplaren te drukken dan normaal.
→ Geef twee redenen waarom TIME dacht dat het nummer snel uitverkocht zou zijn.

Na verloop van tijd werd Michael Jackson *King of Pop* genoemd.

Michael Jackson was soms ook zelf opdrachtgever. Zo gaf hij aan Norman Oak in 1995 de opdracht een portret van hem te schilderen. Dit portret zie je op afbeelding 11.

Als voorbeeld diende het staatsieportret dat Hans Holbein in de zestiende eeuw maakte van een Engelse koning. Dit portret zie je op afbeelding 12.

- 2p 29 *Vergelijk afbeelding 11 en 12.*
Het portret van de Engelse koning is een staatsieportret: hij ziet er koninklijk en statig uit.
Het portret van Michael Jackson lijkt ook een staatsieportret.
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waardoor het portret van Michael Jackson een staatsieportret lijkt.
- 1p 30 *Bekijk afbeelding 11.*
→ Geef een beweegreden die Michael Jackson kan hebben gehad om zich koninklijk te laten portretteren.

Michael Jackson nodigde in 1997 Harry Benson uit op zijn landgoed *Neverland* om een reportage over hem te maken.
Harry Benson is een bekend fotograaf.

Op afbeelding 13 zie je één van de foto's van Michael Jackson die Benson op *Neverland* maakte.

- 2p 31 *Bekijk afbeelding 13.*
De zetel lijkt op een koninklijke troon.
→ Noem twee kenmerken die bijdragen aan deze indruk.
- 2p 32 *Vergelijk afbeelding 11 en 13.*
In vergelijking met het staatsieportret op afbeelding 11 is de foto op afbeelding 13 weinig koninklijk of statig.
→ Noem twee kenmerken waardoor de foto weinig koninklijk of statig is.

Uit respect voor de natuur

De meeste indianenstammen hebben een eigen totempaal.
Een totempaal is een boomstam waaruit 'totems' zijn gesneden.
Totems zijn mens- en dierfiguren; deze zijn meestal verticaal geordend.
Een totempaal speelt een belangrijke rol in het leven van de stam.

Op afbeelding 14 zie je een totempaal, gesneden door de Canadese beeldhouwer Tony Hunt, zelf indiaan.

De paal staat in de openlucht en bestaat uit drie totems.

Bovenaan zie je een adelaar en daaronder een beer.
De beer houdt een mensfiguur vast.

- 2p 33 *Bekijk afbeelding 14.*
Van de totems valt de adelaar het meeste op.
→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** waardoor de adelaar het meeste opvalt en geef bij elk aspect een korte toelichting.
- 2p 34 *Bekijk afbeelding 14.*
De totems vormen een eenheid.
→ Leg uit hoe met de aspecten **vorm** en **ordening** eenheid in de totems is bereikt.

- 1p **35** *Bekijk afbeelding 14.*
In deze totempaal lijken de dieren belangrijker dan de mens.
→ Geef voor deze bewering een argument.

De totempaal op afbeelding 14 werd in 1988 gemaakt.
Het is een kopie van een totempaal uit 1900. Het origineel bevindt zich in een museum.

- 2p **36** *Bekijk afbeelding 14.*
→ Geef twee redenen waarom oude totempalen in musea worden geplaatst.

In 2011 maakte Marianne van Heeswijk een kunstwerk in opdracht van de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch. Ze noemt het *Totem AfvalDienst*.
Het is opgebouwd uit afgedankte voorwerpen.

Op afbeelding 15 zie je het kunstwerk.

- 3p **37** *Vergelijk afbeelding 14 en 15.*
De totempalen vertonen verschillen.
→ Noem er drie. Betrek in je antwoorden beide totempalen.
- 1p **38** *Vergelijk afbeelding 14 en 15.*
De totempalen vertonen ook overeenkomsten.
→ Noem er een.
- 3p **39** *Bekijk afbeelding 15.*
Van Heeswijk gebruikte voor dit werk vooral afgedankte voorwerpen.
→ Geef drie voorbeelden van afgedankte voorwerpen.
- 2p **40** *Bekijk afbeelding 15.*
Van Heeswijk omschrijft de afgedankte voorwerpen als 'stille getuigen van het verleden'.
→ Leg uit wat Van Heeswijk met deze omschrijving bedoelt.
- 1p **41** *Bekijk afbeelding 15.*
Het werk is een
A assemblage.
B collage.
C ready-made.

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

2p 42 *Vergelijk afbeelding 14 en 15.*

Beide totempalen tonen respect voor de natuur.

→ Leg uit hoe de totempaal op afbeelding 14 dat doet en leg dit ook uit voor de totempaal op afbeelding 15.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.